

MESTNE NAGRADE NAJBOLJŠIM UČENCEM LJUDSKIH, MEŠČANSKIH IN SREDNJIH ŠOL

Na predlog občinskega svetnika dr. Jožeta Bohinjca je mestni svet sklenil, da mesto Ljubljana nagradi vsako leto neko število najboljših učencev meščanskih in srednjih šol ter zadnjega razreda ljudskih šol z izbranimi slovenskimi knjigami.

Konec šolskega leta 1938./1939. so bile te nagrade prvič podeljene. Obdarovanih je bilo 52 najboljših

učencev 4. razreda ljudskih šol, oziroma 1., 4. ali 5. razreda višjih ljudskih šol, ki so prejeli po eno knjigo iz zbirke slovenskih pisateljev izdaje Erjavec-Flerè; 15 učencev 4. razreda meščanskih in 2. razreda dvo-razrednih trgovskih šol z romanom Fr. S. Finžgarja, Pod svobodnim soncem, ter 17 učencev 8. razreda realnih in klasičnih gimnazij, 4. razreda tehnične srednje šole, 4. razreda drž. trgovske akademije in 4. razreda drž. učiteljske šole z enim letnikom Kronike slovenskih mest. Vse knjige so bile vezane in opremljene s posebnim spominskim besedilom. Vsak izmed obdarovanih je prejel tudi mapo s 17 slikami.

NAŠA KRONIKA

MAREC 1938.

1. Na vseučilišču se je pričel poletni semester. V zimskem semestru je imela filozofska fakulteta skupno 444 slušateljev, od teh 441 rednih in 3 izredne. Slušatelj je bilo 214 rednih in 2 izredni. Na juridični fakulteti je bilo vpisanih 659 slušateljev, med njimi 2 izredna, slušatelj je bilo pa med njimi 86. Na medicinski fakulteti je bilo 164 slušateljev, med njimi 28 slušateljic. Na tehniški fakulteti je bilo vpisanih 416 slušateljev, med njimi 3 izredni in 16 rednih slušateljic. Na teološki fakulteti je bilo 188 rednih slušateljev in dva izredna. Skupaj je bilo torej vpisanih 1873 slušateljev, od teh je bilo rednih 1863, izrednih pa 10. Rednih slušateljic je bilo 344, izrednih pa 2. — Ponoči je neznan vlomilec poskušal vlomiti v tresor mestne blagajne. Napravil je samo 600 dinarjev škode na vratih in okovju tresora, vendar škodo povrne zavarovalnina. — V Trgovskem domu se je pričelo prvo žrebanje drž. razredne loterije v Ljubljani. — Pokopališki sklad je prodal zemljišče starega pokopališča pri Sv. Krištofu, ki meri 47.253 m², za 50.000 din škofijskemu duhovskemu semenišču pod pogojem, da na kupljenem svetu v teku 15 let sezida novo bogoslovno semenišče.

2. marca: Z današnjo pepelnično sredo je Ljubljana zaključila predpust, ki ni bil posebno prešeren, zlasti pustna nedelja je bila mnogo bolj tiha in mirna kakor druga leta. — Včerajšnji pustni torek je imel to posebnost, da se je predstava v dramskem gledališču pričela že ob 16., ker so igralci priredili bohemski večer v hotelu Metropol za socialne namene stanovskega igralskega združenja. — Iz Lahtija na Finskem je prišlo poročilo, da je pri tekmah FIS za svetovno smučarsko prvenstvo bil drugi najboljši Srednjeevropec Franc Smolej pri teku na 50 km. — Zanimanje za žrebanje razredne loterije se je povečalo in je velika dvorana Trgovskega doma polna. Vsak dan je izžrebanih okrog 1500 števil.

3. Na svojem Cekinovem gradu je umrl posestnik in tovarnar Peter Kosler v 80. letu. — Pri redni seji mestnega sveta ljubljanskega so bili zapriseženi novi člani mestnega sveta. Zato so bile tudi volitve v odbore, odložene so bile le volitve v presonalnopravni odbor in v upravni odbor Mestne hranilnice. Na nujni predlog načelnika socialnega odbora, arhidiakona dr. Tomaža Klinarja, je bilo sprejeto, da se dovolijo virmani mestnega socialnega proračuna, ker je v Ljubljani še vedno nezaposlenih 980 delavcev, njim se je pa pridružilo še 220 delavcev iz opuščenih Strojnih tovarn in livarn. Po priporočilu župana dr. Ad-

lešiča je s temi virmani mestno socialno skrbstvo pridobilo 250.000 din za zaposlitev brezposelnih. Podžupan dr. Vladimir Ravnihar je vložil samostojen predlog, naj bi se mestna občina zavzela za zakon o možnosti etažne lastnine. — Pri občinski seji dovoljenih 250.000 din bo mogoče porabiti za zaposlitev brezposelnih, ki jim je mestna občina že vso zimo dajala pomoč v delu in zaslužku. Zaposlenih je bilo okrog 350 delavcev, ki se menjavajo v skupinah na 3 tedne, saj je bilo priglasih nad 800 brezposelnih. Zaposleni so pri gradnji poti od Ceste v Rožno dolino ob železnici skozi park Tivoli do glavnega vhoda v Tivoli. Posebno lepo delo brezposelnih bo pot na Rožnik in z Rožnika po gozdovih do Šišenskega vrha ter spet navzdol v Tivoli. Regulirajo obrežne ceste ob Gruberjevem nabrežju in Ljubljani, zlasti pa urejajo obrežje na Špici. Uredili bodo tudi pot na Brdo in jo razširili. Zaposleni so tudi pri urejanju drugih cest in pri kanalizaciji.

4. Združenje urarjev, zlatarjev, optikov, graverjev in pararjev je imelo svojo 50. redno letno skupščino. Po pol stoletja plodovitega dela ima združenje 98 članov, ki jih pripada 66 urarski, 15 zlatarski, 5 optiški, 3 graverski, 8 pararski in 1 pečatarski obrti. V združenju je vpisanih tudi 85 pomočnikov in 31 vajencev. — Plesna skupina Mete Vidmarjeve je s predstavo v dramskem gledališču dosegla lep uspeh.

5. »Ameriška domovina« objavlja pismo clevelandskega župana Harolda H. Burtona, da mesto Cleveland pripravlja ljubljanskemu županu lep sprejem. — Lani je združenje »Cvijeta Zuzorič« v Beogradu razpisalo natečaj za najboljša nova domača operna dela, ko naj bi najboljše dobilo 20.000 din nagrade. Natečaja so se udeležili samo trije avtorji in je prvo nagrado dobila opera »Pohujšanje v dolini Šentflorjanski« slov. skladatelja Logarja.

6. je bila v Jakopičevem paviljonu odprta razstava likovnih umetnic Male ženske antante. — Na občnem zboru banovinskega Rdečega križa je bilo ugotovljeno, da je Slovenija doslej dala za Rdeči križ 2.770.000 dinarjev, dobila je pa 3.374.000 dinarjev. — Zveza strokovnih klubov ljubljanske tehniške fakultete je sprejela resolucijo z zahtevami, naj se v redni državni proračun za l. 1938./39. vneso postavke, ki jih je stavila vseučiliška uprava in volja študentov; predloženi amandmani naj se sprejmejo, ker bo le na ta način mogoče delno rešiti krizo slovenske tehnike, a finančno ministrstvo naj da na razpolago zadostne kredite za popolno dograditev tehniki potrebnih poslopij v Ljubljani.

7. Pri žrebanju državne razredne loterije je bil izžreban dobitnik 200.000 din. Dvorana je neprestano nabito polna, vendar pa gredo vsi veliki dobitki drugam. — Šolski odsek Jugoslov.-češkoslovaške lige je priredil lepo akademijo, ki sta z njo češkoslovaška kolonija in ljubljansko občinstvo *prvič po smrti Masaryka obhajala njegov rojstni dan.*

8. objavljajo slovenski ameriški listi naznanilo senatorja Bulkleya, da se *otvoritve Jugoslovanskega kulturnega vrta v Clevelandu udeleži več senatorjev in kongresmanov.* — V okviru Romanističnega kluba društva slušateljev ljubljanske univerze je o italijanski književnosti predaval profesor *dr. Luigi Salvini*, direktor orientalskega zavoda v Napoliu. — Tudi danes je bil izžreban dobitnik 200.000 din in napetost udeležencev žrebanja razredne loterije neprestano raste.

9. Na Golniku je umrl 27 let stari *Zdravko Štangl*, urednik »Slovenskega doma«. — Za senatorja je imenovan minister v p. *dr. Fran Kulovec.* — V drami so že tretjo sezono spet igrali z velikim uspehom Miroslava Krleža »*Gospoda Clembajevi*«, ko se je posebno odlikoval v glavni vlogi Lev. — Ob 17. se je pričela *proračunska seja mestnega sveta* in je trajala do 1.20 po polnoči. Župan *dr. Juro Adlešič* je opisal delo posameznih odsekov in omenjal tudi vse potrebe mesta. Ljubljana posebno pogreša *centralno uradno poslopje*, saj sedaj plačuje za urade 524.000 din najemnine. V ta namen je bila lani avgusta kupljena *Mahrova hiša* na javni dražbi za 3.600.000 din. *Mestno gospodarstvo je spet postavljeno na realno podlago in proračun je uravnovešen.* Načelnik finančnega odbora prof. *Dermastia* je v tri ure trajajočem poročilu utemeljeval skrbno in previdno sestavljeni proračun, ki izkazuje 117.821.468 din izdatkov in toliko dohodkov. V novem proračunu je upoštevan tudi tramvaj s postavko 10.977.200 din, na katerega odpade pretežni del poviška proračuna, ki je za 18.792.031 din višji napram lanskem. Vsi *dolgovni mestne občine ljubljanske* znašajo 31. marca t. l. 195.268.209 din, vendar se bodo pa v teku let toliko znižali, da bo mestna občina lahko mislila na zidanje sodobnega uradnega poslopja na Krekovem trgu. S posebnim poudarkom je ugotovil, da se *mestne davščine* kljub temu, da se je proračun znatno zvišal napram lanskem, niso zvišale v nobenem pogledu in da so ostale na isti višini, dočim so morale druge občine letos davščine znatno zvišati in uvesti celo novo davščino, kakor n. pr. Maribor socialno davščino. Mestna občina prispeva za okoliške ceste *milijonske vsote za okrajni cestni odbor* in da naj se čimprej izda *zakon o samoupravnih financah.* Proračun mestne občine ljubljanske je bil sprejet z 41 glasovi, trije člani mestnega sveta so pa glasovali proti.

11. *Anketa* o delavskih stanovanjih je pod predsedstvom župana dr. Jura Adlešiča ugotovila, da bo treba zgraditi vsaj 250 stanovanj za *delavske, sploh manj premožne družine.* — Koncert pianista *Ivana Noča v Filharmonični dvorani* je spet potrdil sloves tega slovenskega virtuozu.

12. Na tukajšnjem avstrijskem konzulatu so dopoldne radi vkorakanja nemških čet v Avstrijo poleg avstrijske zastave izobesili tudi zastavo s kljukastim križem. Mnogo Nemcev si je pripelo na prsi značko s kljukastim križem.

Med občinstvom vlada veliko razburjenje in med neprestanim ugibanjem pričakuje nove dogodke. — Žrebanje razredne loterije v Ljubljani je končano. V Ljubljani ali Sloveniji ni ostal noben večji dobitnik. — Zvečer je bil mednarodni plesni večer, ki ga je priredil Ljubljanski plesno-športni klub ter je peto mesto pripadlo Jugoslaviji, drugo Češkoslovaški, tretje pa Avstriji.

13. *Pri tekmah za zvezno prvenstvo v skokih v Planici* je postal prvak Franc Palme, član SK Ljubljane. Pri drugih tekmah se je pa pokazala premoč inozemcev ter je prvo mesto zavzel Nemeč Bradl, za njim sami Nemci, a na šestem mestu je Palme. Najdaljši skok je napravil Bradl z 61 m, izven konkurence pa Novšak z 64 m. — Z dopoldanskim vlakom se je v Ljubljano pripeljalo več uglednih koroških Slovencev. Ustanovljen je odbor za eventualno pomoč koroškim slovenskim beguncem. Pristaši Hitlerja se vračajo iz naše države v Avstrijo. Avstrijski državni tajnik *Mihael Skubl*, ki je bil pred vojno in v vojni do prevrata pri ljubljanski policijski direkciji, je odstopil.

14. Policija je prepovedala za zvečer sklicano zborovanje na univerzi, vendar so pa visokošolci imeli govore, nato je pa mladina demonstrirala po središču mesta in klicala »Koroško nazaj!« Demonstranti so razbili šipe v pritličju hotela Metropol. Veliko število je bilo aretiranih.

15. Župan *dr. Juro Adlešič se je odpeljal s proračunom v Beograd.* Z državnim proračunom je sprejet amandma k finančnemu zakonu s kreditom za *ureditev vojaških grobov v Ljubljani.*

16. V zvezi z dogodki v Avstriji skuša mladina še vedno demonstrirati za Koroško.

17. Ob 11. je bilo pred univerzo manifestacijsko zborovanje za zaščito naših manjšin v Nemčiji in za ukrepe proti izzivanju naših Nemcev. Zborovanje je bilo mirno in dostojno. — *Mestni vodovod* je od 12. t. m. do današnjega dne zgradil vodovod za Kmetijsko poizkusno in kontrolno postajo zadaj za stanovanjsko kolonijo carinarnice v dolžini 126 m in zgradil 1 požarni hidrant. V Mostah v Zvezni ulici je bilo položenih 118 m vodov, v Zg. Šiški po stari Galetovi cesti pa 86 m vodovodne cevi in 1 požarni hidrant. — Na rednem občnem zboru osrednjega društva *Slovenskega planinskega društva* je bilo ugotovljeno, da so imeli lani koče in domovi osrednjega društva SPD 22.695 gostov. Novi proračun znaša 440.000 din. — Mestna uprava je razpisala *17 službenih mest*, ki zanje prihajajo v poštev juristi in inženirji ter absolventi srednjih šol, a tudi nižje gimnazije in nižje gozdarske šole ter meščanskih in enakovrednih šol.

18. javljajo ameriški slovenski listi, da se slavnosti ob otvoritvi Jugoslovanskega kulturnega vrta v Clevelandu udeleži tudi ameriška Srbska pevska zveza. — *Mestni proračun za leto 1938./39. je v Beogradu odobren v celoti* razen predloga za zvišanje trošarine na premog, vendar je pa navzlic temu proračun popolnoma uravnovešen. — V zbornični dvorani univerze je imel *nastopno predavanje prof. dr. France Stelè* z naslovom »Gotske dvoranske cerkve v Sloveniji«. Predstavil ga je dekan filozofske fakultete dr. J. Kelemina, ki je poudaril znanstveno kvalifikacijo novega profesorja umetnostne zgodovine ter njegovo dosedanje delo, ki je tudi na tujem visoko cenjeno. — Sinoči je imelo *Društvo slovenskih likovnih umetnikov* pod predsedstvom Ivana Vavpotiča občni zbor, danes se je pa pričel *II. vsedrjavni kongres jugoslovanskih likovnih umetnikov* pod predsedstvom Ivana Vavpotiča in pod častnim predsedstvom Riharda Jakopiča. V imenu župana je govoril načelnik kulturnega odbora prof. Silvo Kranjec, ki je naglašal, da je občina že v sedanjem proračunu zagotovila večji znesek za ustanovitev modernega umetnostnega doma v Ljubljani.

19. Kongres jugoslov. likovnih umetnikov se je nadaljeval z raznimi referati. Šef mestnega kulturnega odseka dr. Rudolf Mole je naglašal nujnost, naj se uzakoni pri vseh dražbah za javne gradnje gotov odstotek za umetnostni okras javnih zgradb. Kongres je predvsem zahteval ustanovitev umetnostne akademije v Ljubljani.

20. Zadnji dan umetniškega kongresa. — Na Pokljuki je postal državni prvak v teku na 50 km Drago Crnobori, a najboljši čas je dosegel Alojzij Klančnik. — Oba praznika je bilo lepo vreme, res pomladansko toplo, da je mesto zapustilo več tisoč izletnikov. Posebno polna je bila Šmarna gora.

21. V *vevški papirnici* že ves mesec delajo v skrčenem obsegu. Prizadetih je okrog 200 delavcev, ki so zaposleni pri strojih. Med njimi je približno polovico žensk. Prejšnji teden so delali samo 3 dni in tudi ta teden ne bodo več. Delavstvo se boji, da bo moralo na svoji koži čutiti posledice ustanovitve kartela papirnic. — Na današnji prvi dan pomladi se ljudje vesele lepega vremena, saj tako suhega februarja in marca v zadnjih desetletjih najbrž ni bilo. Prišel je pihati jug.

22. Redna skupščina Zveze industrijcev za dravsko banovino je ugotovila zastoj v lesni in tudi v drugih strokah ter sprejela resolucijo, naj se pri reševanju davčnih vprašanj zasliši mnenje industrijskih korporacij. Banska uprava naj ublaži predpis o skupnem davku na poslovni promet, naj se zabrani uvajanje občinskih trošarin na surovine in pomožna produkcijska sredstva za izdelke, ki jih občine zopet izvažajo. Ukine naj se trošarina na električno energijo, zlasti se pa resolucija zavzema med drugim za ureditev samoupravnih financ. — Listi potrjujejo samomor bivšega voditelja avstrijskega Heimwehra in bivšega ministra Odonu Neustaedter-Stürmerja, ki je bil rojen 1885. v Ljubljani v stari Gozzanijevi hiši v Wolfovi ulici. Gozzaniji so kot politično upravni uradniki med nami ohranili dober spomin. Pokojni avstrijski minister je v Avstriji prevzel materino ime in pristavil zraven še Stürmer. S tem je Ljubljana zvedela, da je bil med zadnjimi avstrijskimi ministri tudi Ljubljančan Odon pl. Gozzani.

23. Listi poročajo, da Bača le zgradi novo palačo na oglu Aleksandrove ceste in Šelenburgove ulice. Takse za stavbno dovoljenje znašajo 133.000 din. Mestna občina bo z novo palačo dobila 327 kv. m prostora za razširjenje Šelenburgove ulice.

24. je bila na magistratu anketa o tujsko-prometnih prireditvah, ki naj bi v Ljubljano privabile čim največ tujcev. Župan dr. Adlešič je na anketi obširno poročal o najraznovrstnejših zamislih in predlogih, ki jih je anketa izdelala in jih bo Turistični odbor mesta Ljubljane skušal oživotvoriti. — Listi se spominjajo *dvajsetletnice*, ko je na cvetno nedeljo 24. marca 1918. zastopstvo slovenskih žen v Ljubljani izročilo dr. Korošcu 200.000 podpisov za majniško deklaracijo.

25. Včerajšnji in današnji listi objavljajo daljše članke o slavnostih, ki bodo v Clevelandu ob otvoritvi Jugoslovanskega kulturnega vrta, ki ga otvori ljubljanski župan. — Drama je v spomin pok. Branislava Nušiča uprizorila njegovo poslednje dramatsko delo »*Pokojnik*« v prevodu in režiji C. Debevca. Dramaturg J. Vidmar je pred predstavo v kratkem nagovoru označil pomembnost tega izrednega srbskega komediografa. — V Jakopičevem paviljonu je bila odprta razstava Mihe Maleša in Zorana Mušiča ter Slovaka Mikulaša Galande iz Bratislave.

26. Ker je bilo prepovedano zborovanje za ustanovitev Narodnega sveta, so se ob 18. pred mestno hišo, kjer naj bi bilo zborovanje, zbrali mladi ljudje in demonstrirali tudi po mestu. — V operi je bila v proslavo 25 letnice umetniškega dela višjega režiserja prof. Osipa Šesta Ver-

dijeva opera »*Rigoletto*«. — Ponoči je bila huda nevihta z grmenjem in snegom, da je bilo zjutraj vse pobeljeno. V Rožni dolini je udarila strela v hišo na Cesti VIII v dimnik in posnela opeko. — Z novim šesttonskim valjarjem so prvič valjali cesto.

27. Ob 12.17 je Ljubljana čutila precej močan potresni sunek, ki je trajal približno 12 sekund. Potres so čutili tudi na Dolenjskem in na Štajerskem, zlasti močan je bil pa v Prekmurju, Medjimurju, Hrvatski Podravini in tudi v Zagrebu. — Rafaelova družba je dopoldne v Frančiškanski dvorani priredila lepo izseljeniško akademijo z govorom škofa dr. Gregorija Rožmana in s sodelovanjem šolske mladine. V nabito polni dvorani sta bila navzoča tudi pokrovitelj akademije ban dr. Natlaččen in župan dr. Adlešič. — Zveza slovenskih lahkoatletskih klubov, ki je v njej včlanjenih 24 klubov, je imela svoj II. občni zbor.

28. Ljubljanska sokolska društva in odbor JČL so priredili v dvorani kina Matice češkoslovaški večer, ki se je spremenil v manifestacijo slovenskega bratstva. — Krščansko žensko društvo je v operi proslavilo materinski dan v navzočnosti bana dr. Natlaččen, župana dr. Adlešiča in druge odlične gospode. Slavnostni govor je imel dr. Tine Debeljak, nato pa so otroci igrali dve igri.

29. V šoli v Mostah je župan dr. Juro Adlešič otvoril novo dnevno otroško zavetišče z lepim govorom o uspešnem mladinskem skrbstvu, ko se je število otrok v dnevnih zavetiščih v 1 letu skoraj podvojilo. — Popoldne je je bila seja šolskega odbora strokovnih nadaljevalnih šol, ki je soglasno sklenila, zidati poslopje za strokovno nadaljevalno šolo, čim bo v ta namen potrebni denar na razpolago.

30. »Ameriška domovina« izraža željo, naj bi z ljubljanskim županom prišlo v Ameriko tudi nekaj mladine iz stare domovine, obratno naj bi pa Amerika poslala nekaj slovenskih dijakov na počitnice v Slovenijo. — Med Čevljarskim in Frančiškanskim mostom so te dni nasadili vrbe žalujke in nekaj lepotičnega grmičja. Ob Gruberjevem nabrežju urejajo brežine tako, kakor so urejene ob Gradaščici. Ozke stezice in lepa pota vodijo prav tja do Špice, ki bo vsa preurejena. — Upravni odbor meščanskih šol je sestavil gradbeni program in sklenil razpisati natečaj za novo poslopje meščanske šole na Viču. — Direktor Josip Rejšner se je danes poslovil na Tehniški srednji šoli, ki jo je vodil od l. 1924. z lepim uspehom. Upokojen je bil 25. februarja.

31. TK Skala je imel občni zbor. Pomanjkanje denarnih sredstev ovira klubovo delo. Klub ima 127 članov. Za predsednika je izvoljen dr. ing. Matija Žumer. — Že teden dni prodajajo ob semenišču butare za cvetno nedeljo. Začeli so izdelovati butarice v obliki umetnega cvetja. Občinstvo jih zelo kupuje za dekoracijo stanovanj, posebno so pa všeč tujcem. Navadnih butar skoraj ni več naprodaj. — Ves mesec je bilo vreme izredno lepo in sončno, samo 4 dnevi so bili deževni, a ponoči od 26. na 27. je snežilo. Ves mesec je padlo 30,4 mm dežja. Samo marec l. 1929. je bil bolj suh. — Tržnine je bilo meseca marca pobrane 19.249 din, posojnine pa 9356 din. Tržni urad je pregledal 20 lokalov in jih 17 našel v redu. — Porok je bilo v marcu 33, živorojenih 93, mrtvorojenih 11, umrlo jih je 95, da je naravnega prirastka -2. — Gradbenih dovoljenj je bilo izdanih 21, za zgradbe v skupni vrednosti 1.706.000 din. Gradbeno dovoljenje je bilo izdano za 8 zgradb z zazidano prostornino 11.443 m³ ter za preračunano gradbeno vrednost 1.592.000 din, prizidav in prezidav 13 z gradbeno vrednostjo 114.000 din. — Verskih izstopov je bilo 9: iz rimokatoliške cerkve 8 (vstopil 1), iz starokatoliške cerkve 0 (vstopili 4), iz pravoslavne 1 (vstopil 1), v muslimansko vstopil 1, brez konfesij postala 2, v evangelski cerkvi nič sprememb.